

Nyhetsbrev till HKScans dikoproducenter- juli18

Den historiska torkan fortsätter med medföljande värme som grädde på moset. Själv har jag varit med om två extrema säsonger under min långa tid i öst. Det värsta året var 2010 då vi hade runt 40 grader i 3,5 månad i sträck och över 5 månader utan regn. Detta var extremt tufft men den tuffaste tiden var ändå att genomleva perioden efter torkan den kommande vintern och de skador som torkan orsakat på vallar och brist på utsäde till året efter. Ha i åtanke att om det kommer regn, men sent, förbered er inför kommande säsong även om skörden uteblir. Var proaktiva, se till att vallarna är i skick för nästa år. Restkväve kommer att finnas i stora mängder i marken som kommer att ge vallarna eller vilken annan gröda som helst en oerhörd kraft nästa vår.

Alla svåra tider resulterar i något och för min del var det kunskap om att man kan utfodra på många olika sätt, med många olika typer av konstiga råvaror. Efter en torka lär man sig att utfodra kor, tar mindre hänsyn till gröna och röda staplar i ett foderstats program, man blir praktisk och rationell- det gäller att överleva helt enkelt. Mitt råd till er är att bli rationella och att våga testa gränserna och pressa era rådgivare till det yttersta. Att ni kommer att förlora pengar det är klart, men ni ska värna djuren och därmed er investerade tid, känslor och investeringar.

Till er dikoproducenter vädjar jag att inte slakta ut era kor även om jag förstår att en del måste göra så för att fodret är knappt. Jag ger er följande råd inför stall säsongen som ni kan ta till er efter hur det passar på er gård!

Foderinventering är helt nödvändigt!

Att inventera och räkna över hur mycket foder som finns tillgängligt är ett klassisk, uttjatat rådgivare råd - dock *väldigt viktigt* ett år som detta. Räkna baklänges hur mycket grovfoder du kan ge till djuren beroende på när du börjar utfodringen. Resten av foder behovet måste täckas på annat sätt.

Dikor kan klara sig på 30% grovfoder under såväl låg- som högdräktighet. Själv har jag varit nere på så lite som 25% av ts i grovfoder med hjälp av alkaliskt kraftfoder.

Det viktiga när man utfodrar så låg andel grovfoder är att utfodra spannmål flera gånger per dag och att man grupperat rätt – att alla djur har egna ätplatser. Acidosis är alltid den största fienden när man ger begränsat med grovfoder, det måste du återkommande ha i åtanke.



Mängd ensilage som dikor kan äta är inte det samma som vad de behöver äta

Dikor behöver i runda slängar 9-11 kg/ts/dag fram till kalvning. De flesta dikoproducenter har byggt bekvämt, man ställer upp en massa balar på rad och låter korna vräka i sig foder och oftast med begränsat antal ätplatser. Ett år som detta straffar sig denna form av system dyrt. Mitt råd är att ni tänker till hur alla djuren medges kunna äta en begränsad mängd utan att någon av korna blir lidande. Själv har jag praktiserat utfodring var 6:e timme, en grupp fick foder kl 06:00, den andra gruppen kl 12:00 och den sista gruppen kl 18:00. Efter de hade ätit upp fick de inget mer den dagen,

så det gäller att ha bra stängsel och inte bry sig för mycket ifall de råmar och ”protesterar”. Efter kalvning kommer en ännu större utmaning, då kan man inte utfodra som jag beskriver ovan men det återkommer vi till i senare nyhetsbrev.

	Lätta raser/korsningar	Tunga raser/korsningar
Mängd grovfoder som normalt behövs per ko (kilo torrsubstans)	1 600 kg ts	2 000 kg ts
Omräknat i ensilagebalar (300 kg/ts per bal)	5-6 balar/ko	6-8 balar/ko

Om du inte har dessa mängder av grovfoder som nämns ovan är det viktigt att räkna ut hur mycket grovfoder du kan ge per dag beroende på när utfodringen påbörjas. Låt oss nu vara generella och praktiska utan att vara för detaljerade i decimaler och gram.

Mitt **förstahandsval** är att dryga ut grovfodret med **havre** såvida ni inte har biprodukter av något slag. Havre har lägst energi och oftast en bra nivå av protein.

Om du endast har 3 balar/ko (900 kg ts), spill på 15% och en utfodrings period på 180 dagar samt lågdräktighets utfodring på 90 dagar så kan utfodringen se ut på följande sätt:

Mängd ensilage per dag (kg ts)	Lågdräktighet behov torrsubstans/dag	Tillskottsgiva av havre (kg per dag)	Efter kalvning behov torrsubstans/dag	Tillskottsgiva av havre (kg per dag)
4	9	5	14	9

Vissa kan tycka att det är extremt att ge dikor så mycket spannmål men det gör inte jag. Gäller det att klara sig igenom en tuff säsong och komma ut som en vinnare året efter så är det bara att gilla läget. Det viktiga vid denna typ av foderstat är att ge grovfoder innan spannmålgivorna och att dela upp utfodringen på minst 3 tillfällen med 2 timmar emellan.

Om nu korna skulle lägga på i hull eller tappa hull så justerar du givorna. Av erfarenhet vet jag att dessa givor är mer än tillräckligt för många raser om du sköter utfodringen på rätt sätt. Visst, det blir en extra kostnad men ha i åtanke att det är bättre att satsa sig ur en kris. Om korna inte är anmälda till slakt i tid då är det lika bra att satsa sig igenom den kommande säsongen.

Hullbedömning

I år måste du lägga tid på att hull-bedöma dina djur och sortera dem rätt eftersom det är ont om foder. En foderstat är en slags rekommendation och grund, men inget som ska följas slaviskt, ditt öga är det viktiga och korrigerar därefter.

Extra viktigt med mineraler

Ett extremt år som i år vill vi att djuren ska fungera med så god prestanda som det bara går, de utsätts också för extra påfrestningar och därför är det otroligt viktigt att inte snåla med mineraler och salt. Levern liksom andra viktiga processer behöver mineraler och spårämnen för att kunna fungera.

Tillskottsutfodring dikor

Börja inte att utfodra korna med för dyrt grovfoder för tidigt, sök efter alternativa beten. Om regn kommer, men försent för att få en skaplig skörd, låt djuren beta ute så länge det bara går åkrarna. Stripbeta med eltråd och försök att dra ut på betesperioden in i det längsta för att spara på vinterfodret. Håll koll på hull och ge korna kraftfoder för att korrigera hullet uppåt om det behövs.

När du är tvungen att påbörja stödutfodring, förhoppningsvis senare i höst, gör det då på en åker som du ska plöja upp, som de kan "förstöra" och därmed spara på strö. Googla utfodrings lösningar, australiensarna, jänkarna och kiwis är fantastiskt duktiga på att ha hittat på lösningar. Kom ihåg att djurens näringsbehov ökar dramatiskt om de blir våta, skitiga eller blir utsatta för kyla och vind. De behöver skydd, men skydd kan vara många olika saker, endast er fantasi sätter gränser.

Syna ditt djurmaterial

Mitt mantra är, efter att själv kämpat mig igenom värre torka än den nuvarande, att ta en tankeställare angående besättningens djurmaterial ur en strategisk synvinkel. En mindre, hårdigare ko är att föredra i alla situationer. Denna ko kan betäckas med tyngre raser som terminal tjurar vars kalvar säljs eller sätts in i slutgödning. I länder som vet hur nyckfullt väder och klimat kan vara, garderar de sig genom att ha lättgödda kor, inte stora "monster djur" som vi har drivit fram här i Sverige. Min rekommendation är att alltid ha Herford eller Angus kor (renars eller korsningar) som betäcks med tyngre tjurar, och alla kalvar slut göds för slakt. Inga av dessa kalvar behålls som rekryteringsdjur. Det är kon som är det centrala i uppfödningen, kon kostar och kon utför ett arbete och detta arbete ska utföras så billigt som möjligt.

Prioritera och stödutfodra kalvarna

Fodra kalvarna på bete så fort ni kan. Du behöver inte lyxigt kraftfoder, hel havre duger perfekt. Håller du kalvarna någorlunda mätta så rör de sig inte så mycket i jakt på foder eller kryper under stängsel. Ha inte vatten för nära kalvgömmorna. Vatten främjar kraftfoderintag och kan tillsammans med fri tillgång till kraftfoder leda till överätning. Låt djuren gå ett bra stycke till vatten för att döda tid.

Sälja betesdjur nästa vår?

Om ni får kalvar kvar i höst drabbas inte av panik är ni snälla. Se till att i god tid prata med din inköpare om hur kalvarna kan säljas och kontakta mig för att resonera om hur du ska utfodra djuren. De som kan ha betesdjur till salu nästa vår kommer troligen att vara vinnare. Till våren kommer fokus på djurens storlek vara ganska liten, det väsentliga är att det finns betesdjur som är till salu. Oftast är svenska betesungdjur alldeles för feta vid betessläpp och därmed tappar de vikt i stället. Mindre djur växer kompensatoriskt och sådana betesdjur är värda mycket!

Till sist

Jag förstår att många har en svår situation men tillsammans kan vi fixa detta. Vi på HKScan finns som bollplank och jag hjälper gärna till som idéspruta. Dock kommer allt att gafflas ner till en likviditetsfråga i slutänden, och angående likviditet, så råder jag er alla att göra en budget och prata med banken i god tid så att likviditeten kan lösas. Det är bättre att göra värsta scenarioplanen nu och prata med banken istället för mitt i vintern! På så vis är manegen krattad för ett bra 2019.

I nästa nyhetsbrev kommer jag skriva mer om alternativa fodermedel samt tipsa om vår kommande foder-folder som ger råd om olika fodermedel och deras användbarhet i produktionen.

Kontakt

Jag finns tillgänglig för diskussion och frågor.

Tveka inte, utan ring eller maila.

Jag finns för att hjälpa er som är leverantörer till HKScan!

Robert Nilsson

Nötrådgivare HKScan

robert.nilsson@hkscan.com

013-23 45 41

